

Valkoisillapaimenkoirilla esiintyviä vikoja ja sairauksia

Linkkejä sivustoista joihin kannattaa tutustua ennen hankintapäätöksen tekemistä:

Lisätietoa rotukoirien perinnöllisistä sairauksista, Suomen Kennelliitto: [linkki](#)

Asiaa jalostuksesta, Suomen Kennelliitto, tutustua kannattaa etenkin JTO ja PEVISA sivuihin: [linkki](#)

Valkoistenpaimenkoirien PEVISA ja jalostuksen tavoiteohjelma (JTO): [linkki](#)

Luonnetestin tulkintaa, Suomen Kennelliitto: [linkki](#)

Luonnetestin ihanneprofiili: [linkki](#)

Vanhemmat:

Mihela's Unbelievable Ulysses FI42780/22 s. 5.7.2022

Saahin Rätvänä FI29939/23 s. 9.5.2022

Lonkanivelen kasvuhäiriö

HIPDYSPLASIA (HD)

Lonkanivelen kasvuhäiriö on yleisin ja pisimpään kuvattu koirien luuston ja nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkanivelen löysyydeksi. Löysyys johtaa reisiluun päähän ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Löysät lonkat ja riittämätön lonkkamalja johtavat usein koiralle kivuliaaseen nivelrikkoon.

Kyynärnivelen kasvuhäiriö

ELBOW DYSPLASIA (ED)

Kyynärnivelen kasvuhäiriöt ovat yleisin syy isoksi kasvavien koirien etupään ontumisiin. Koiran paino lepää suurelta osin etuosan päällä, josta johtuen kyynärnivelten terveys on koiran elämänlaadullisesti tärkeää.

Kyynärnivelen kasvuhäiriön eri muotoja ovat:

- varislisäkkeen (processus coronoideus) sisemmän osan sairaus
- olkaluun nivelnastan (condylus humeralis) sisemmän osan osteokondroosi
- kiinnittymätön kyynärpäähän uloke (processus anconaeus).

Kyynärnivelen inkongruenssia (nivelpintojen epäyhdenmukaisuutta) pidetään tärkeänä syynä kaikkiin edellä mainittuihin kasvuhäiriöihin ja myös se lasketaan kyynärnivelen kasvuhäiriöksi.

Silmäsairaudet

Jalostukseen käytettäviltä koirilta tulee tutkia silmät riittävän usein. Valkoisillapaimenkoirilla silmätarkastus on voimassa 2 vuotta kerrallaan. Silmätarkastuksessa pyritään löytämään kaikki epänormaalit rakenteet silmässä. Silmätarkastuskaavakkeeseen merkitään kaikki löydökset silmästä; myös vaarattomat, jotta muutosten kehitystä voidaan seurata. Kaikki kaavakkeisiin merkityt muutokset eivät ole perinnöllisiä sairauksia. Koirilla on todettu lukuisia eri silmäsairauksia, koiran elämää haittaamattomista - nopeasti sokeuttaviin.

Valkoisillapaimenkoirilla on todettu ainakin seuraavia silmäsairauksia:

- RD eli verkkokalvon vajaakehitys
- DISTICHIASIS eli ylimääräiset luomikarvat
- PHTVL/PHPV
- PRA eli verkkokalvon etenevä surkastuma
- HC eli perinnöllinen harmaakaihi
- Canine chronic superficial keratitis (CSK) eli pannus

Myös muita perinnöllisiä silmäsairauksia on löytynyt. **(Tutustu JTO)**

Luonnetestaus

Koiralle kuin koiralle on tärkeää selvittää normaalista arjesta ilman, että se aiheuttaa ahdistusta tai stressiä. Valkoisillapaimenkoirilla PEVISA ehtoihin kuuluu luonteen testaus joko luonnetestissä tai MH-kuvauksessa.

Rätviksen luonnetesti:

Hyväksytty 174 p.

Osa-alueet:

Toimintakyky +1a, kohtuullinen

Terävyys +3, kohtuullinen ilman jälj. jäävää hyökkäyshalua

Puolustushalu +3, kohtuullinen, hillitty

Taisteluhalu +2b, kohtuullisen pieni

Hermorakenne +1b, hieman rauhaton

Temperamentti +3, vilkas

Kovuus +1, hieman pehmeä

Luoksepäästävyys +3, hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin

Laukausvarma +++

Odin luonnetesti:

Hyväksytty 172 p.

Osa-alueet:

Toimintakyky +1a, kohtuullinen

Terävyys +1a pieni ilman jälj. jäävää hyökkäyshalua

Puolustushalu +3, kohtuullinen, hillitty

Taisteluhalu +2b, kohtuullisen pieni

Hermorakenne +1b, hieman rauhaton

Temperamentti +3, vilkas

Kovuus +1, hieman pehmeä

Luoksepäästävyys +3, hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin

Laukausvarma +++

Molemmat vanhemmat ovat arjessa helppoja ja mukavia koira joilta löytyy tarvittaessa halua ja kykyä harrastamiseen.

Selkäsairaudet

Rätviksen selkätutkimukset:

VA0 (normaali)

SPO (puhdas)

LTV1 (jakautunut ristiluun keskiharjanne (s1-s2) tai muu lievästi normaalista poikkeava rakenne)

Odin selkätutkimukset:

VA0 (normaali)

SPO (puhdas)

LTV0 (terve)

Valkoisillapaimenkoirilla on todettu eriasteisia selkävaivoja, joista osa johtaa koiran ennenaikaiseen eutanasiaan kipujen vuoksi.

Geenitestaus

Pentueen toisen vanhemman tulee olla testattu DM:n (Degeneratiivinen Myelopatia) osalta terveeksi. Pentueen toisen vanhemman tulee olla testattu MDR1 osalta terveeksi. CH:n osalta suositusta ei vielä ole, mutta sairastumisen välttämiseksi toisen vanhemman tulee olla terve.

Rätviksen geenitestit:

MDR1: +/- (lääkeaineyliherkyys), terve

DM: N/N (Degenerative myelopathy), terve

CH: N/CH, kantaja

Odin geenitestit

MDR1: +/- (lääkeaineyliherkkyys), terve vanhempien perusteella

DM: N/N (Degenerative myelopathy), terve vanhempien perusteella

CH: N/N terve

MDR

Useat koirille tarjottavat lääkkeet, kuten ivermektini, doramektiini, loperamidi, vinkritsiini, vinblastiini ja doksorubisiini, voivat aiheuttaa vakavia sivuoireita. Pääsyy tällaiseen lääkeaineyliherkyyteen on mutaatio MDR1-geenissä.

MDR1-proteiini toimii elimistössä lääkkeiden kuljettajana. Viallinen proteiini ei pysty kontrolloimaan lääkeaineiden kuljetusta normaalisti, minkä vuoksi lääkeaineita alkaa kertyä elimistöön. MDR1-mutaatiota sairastavan koiran altistuminen tietyille lääkeaineille voi johtaa vakaviin oireisiin, kuten sydänkohtauksiin, ataksiaan, sokeuteen ja jopa kuolemaan.

DM

Degeneratiivinen myelopatia, lyhenne DM, on perinnöllinen selkäytimen rappeumasairaus, joka johtaa takapään heikkouteen ja lopulta halvausoireisiin tyypillisesti 8 - 14-vuotiailla koirilla. Oireet alkavat takaraajojen koordinaatiohäiriöillä, jotka pahenevat 6 - 12kk kuluessa johtaen takaraajojen halvaukseen. Oireiden edelleen edetessä myös eturaajat voivat halvaantua ja virtsan- ja ulosteenkarkailua esiintyy. Oireet johtuvat rintarangan alueella hermoja ympäröivän ja eristävän myeliinin vähenemisestä. Myös hermokudos rappeutuu, jolloin tiedonkulku raajoihin häiriintyy. Sairauteen ei ole parantavaa hoitoa.

CH

Cerebellar hypoplasia (CH)

Valkoiseltapaimenkoiralta on löydetty RELN-geenin mutaatio, joka aiheuttaa pikkuaivojen hypoplasiaa, jossa pikkuaivot eivät kehity täysin, aivokuoren poimutushäiriö sekä muita aivojen poikkeavuuksia. Sairaot pennut syntyvät kliinisesti normaaleina, mutta niiden painon kehitys hidastuu terveisiin pentuihin nähden ja niille kehittyi paheneva ataksia noin 2 viikon iässä. Sairastuneilla pennuilla on vaikeuksia seisoa, kävellä suoraan ja tarttua nisään, vaikka imemisrefleksi oli hyvä.

Polvet

Polvinivelen rakenteelliset heikkoudet altistavat patellaluksaatiolle eli polvilumpion sijoiltaan menolle. Jalka-asento on virheellinen ja polvilumpion telaurat ovat liian matalat. Patellaluksaatiota esiintyy suhteellisen runsaasti kääpiöroduilla ja sellaisilla suuremmilla roduilla, joilla on suora takajalka. Vika on periytyvä. Polvilumpion rakennetta säätelevät useat eri geenit, joiden esilletuloa myös ympäristö muokkaa.

Sydäntutkimus

Kennelliiton hyväksymiä sydämen kuuntelu- eli auskultaatiotutkimuksia voivat suorittaa Kennelliiton hyväksymät auskultaatioeläinlääkärit. Auskultaatiotutkimusta voidaan pitää käyttökelpoisena ja yksinkertaisena, mutta karkeana seulontatestinä useimmissa sydänsairauksissa. Tar-

kempaa tietoa antaa sydämen ultraäänitutkimus.

Valkoisillapaimenkoirilla on todettu yllättäviä kuolemia, joiden syyksi on paljastunut avauksessa sydänvika.

MUITA VALKOISILLAPAIMENKOIRILLA ESIINTYVIÄ SAIRAUKSIA JA VIKOJA

Laskeutumattomat kivekset

Rätviksen ja Odin lähisuvuista löytyy uroksia joiden kivekset eivät ole laskeutuneet.

Valkoisillapaimenkoirilla syntyy urospentuja joiden toinen tai molemmat kivekset jäävät laskeutumatta. Laskeutumaton kives / kivekset estää koiran käyttämisen jalostukseen, eikä sitä voida myöskään käyttää koiranäyttelyissä. Koiran kanssa pystyy muuten harrastamaan normaalisti (esim. agility, tottelevaisuuskokeet).

Laskeutumattomat kivekset tulee poistaa koiralta kirurgisesti sillä vatsaontelossa lämpimässä sijaitseva kives on alttiina kivessyövälle.

Ellei kivekset ole laskeutuneet vuoden ikään mennessä on kasvattaja velvollinen palauttamaan osan kauppahinnasta, ellei pentua ole myyty alkujaan normaalihintaa edullisemmin.

Allergiat ja autoimmuunisairaudet

Rätvis ja Odi eivät kärsi allergioista tai autoimmuunisairauksista.

Autoimmuunisairaudet liittyvät yksilön puolustusmekanismeihin. Autoimmuunisairaus tuhoaa virheellisesti yksilön omia kudoksia ja siihen liittyy usein perinnöllinen alttius. Autoimmuunisairauksia on lukuisia. Koirien autoimmuunisairauksiin kuuluvat yleisimpinä allergiat, atopiat, kilpirauhasen vajaatoiminta, diabetes, Addisonin tauti, trombosytopenia, immuunivälitteinen hemolyyttinen anemia, reuman kaltaiset sairaudet, autoimmuuni aivokalvontulehdus ja erilaiset suolistosairaudet.

Allergiat ja autoimmuunisairaudet heikentävät koiran elämänlaatua ja voivat johtaa ennenaikaiseen eutanasiaan.

Lisätietoa:

<http://www.koirangeenit.fi/projektit/tutkimusprojektit/autoimmuunisairaudet/>

Haiman vajaatoiminta

Haiman vajaatoiminnalla tarkoitetaan haiman ruoansulatuksesta vastaavan osan, eksokriinisen haiman surkastumaa. Tällöin haima on kykenemätön tuottamaan riittävästi ruoansulatussyymejä, mistä aiheutuvat sairaudelle ominaiset ruoansulatusoireet. Haiman vajaatoiminnan taustalla on usein autoimmuunisairaus.

Kilpirauhasen vajaatoiminta

Kilpirauhasen vajaatoiminta (hypotyreoosi) johtuu liian alhaisesta kiertävien kilpirauhashormonien määrästä. Kilpirauhasen vajaatoiminta on koiran yleisin sisäerityssairaus. Sairauden esiintyvyys on keskimäärin 0,2 – 0,4 % kaikista koirista, mutta joissakin roduissa esiintyminen on huomattavasti yleisempää.

Kilpirauhasen vajaatoiminnan taustalla on tavallisimmin immunologinen kilpirauhasen tulehdusreaktio, lymfosytaarinen tyreoidiitti. Kilpirauhasen vajaatoiminta on autoimmuunisairaus, jolla on geneettistä taustaa. Kilpirauhasen vajaatoimintaa sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Epilepsia

Epilepsia on toistuvia kohtauksia aiheuttava aivojen sähköisen toiminnan häiriö, joka on koiran yleisin neurologinen sairaus. Kohtauksien luonne vaihtelee ja koiralla voi olla tajunnan, motorikan, sensorisen toiminnan, autonomisen hermoston ja/tai käyttäytymisen häiriöitä. Kohtauksen aikana koira voi olla tajuissaan tai tajuton. Koira voi saada useista eri syistä epilepsia-kohtausta muistuttavia kohtauksia. Perinnöllinen epilepsia puhkeaa kuitenkin yleensä nuorelle 1-3 vuotiaalle koiralle. Myöhemmin puhkeava epilepsia johtuu yleensä muista kuin perinnöllisistä syistä.

Epilepsiaa voidaan hoitaa lääkkeillä. Lääkkeiden teho riippuu kohtausten tiheydestä ja laajuudesta.

Kuurous

Suomessa on valkoisillapaimenkoirilla on todettu kuuroutta muutamia tapauksia. Tois- tai molemminpuolisesti kuuroa koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Valkoisenpaimenkoiran väriin ei liity kuuroutta aiheuttavaa geeniä, kuten esim. collie-sukuisilla koirilla.

Ruokatorven laajentuma

Ruokatorven laajentuma eli megaesofagus on sairaus, jossa ruokatorven lihakset ovat surkastuneet niin, etteivät lihaskerroksessa normaalisti esiintyvät peristalttiset liikkeet kuljeta koiran nielemää ruokaa normaalilla tavalla mahalaukkuun.

Lähteet

kennelliitto.fi

sensenkoirat.net

woblab.com

koirageenit.fi

valkoinenpaimenkoirayhdistys.net